

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0285/2011

20.7.2011

RAPORT

Euroopa Ombudsmani 2010. aasta tegevuse aruanne
(2011/2106(INI))

Petitsioonikomisjon

Raportöör: Iliana Malinova Iotova

RR\874476ET.doc

PE466.968v02-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

SISUKORD

	Lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	10
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	14

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Ombudsmani 2010. aasta tegevuse aruande kohta (2011/2106(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Ombudsmani 2010. aasta tegevuse aruannet;
  - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 24 kolmandat lõiku, artiklit 228 ja artiklit 298;
  - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 41 ja 43;
  - võttes arvesse oma 18. juuni 2008. aasta resolutsiooni¹ Euroopa Parlamendi otsuse vastuvõtmise kohta, millega muudetakse Euroopa Parlamendi 9. märtsi 1994. aasta otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani kohustuste täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta²;
  - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja ombudsmani vahel 15. märtsil 2006. aastal sõlmitud ja 1. aprillil 2006. aastal jõustunud koostöö raamkokkulepet;
  - võttes arvesse 1. jaanuari 2009. aasta ombudsmani põhikirja rakendussätteid³;
  - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Euroopa Ombudsmani tegevuse kohta;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 205 lõike 2 teist ja kolmandat lauset;
  - võttes arvesse petitsioonikomisjoni raportit (A7-0285/2011),
- A. arvestades, et Euroopa Ombudsmani 2010. aasta tegevuse aruanne esitati 10. mail 2011. aastal ametlikult Euroopa Parlamendi presidendile ning ombudsman Nikiforos Diamandouros tutvustas 23. mail 2011. aastal Brüsselis aruannet petitsioonikomisjonile;
- B. arvestades, et vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklile 24 on „igal liidu kodanikul [...] õigus pöörduda ombudsmani poole, kelle ametikoht luuakse vastavalt artiklile 228”;
- C. arvestades, et põhiõiguste harta artiklis 41 on sätestatud, et „igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul”;
- D. arvestades, et ühine välispoliitika, julgeolekupoliitika ja Euroopa Ülemkogu vastutusala kuuluvad ombudsmani pädevusse;
- E. arvestades, et põhiõiguste harta artiklis 43 on sätestatud, et „igal liidu kodanikul ja igal

¹ ELT C 286E, 27.11.2009, lk 172.

² ELT L 189, 17.7.2008, lk 25.

³ Vastu võetud 8. juulil 2002 ning ombudsmani otsustega muudetud 5. aprillil 2004 ja 3. detsembril 2008.

füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, on õigus pöörduda Euroopa Ombudsmani poole seoses liidu institutsioonide, organite või asutuste tegevuses ilmnenu haldusomavoliga, välja arvatud Euroopa Liidu Kohtu tegevus õigusemõistjana”;

- F. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta on pärast Lissaboni lepingu jõustumist muutunud enamikus liikmesriikides õiguslikult siduvaks, mis annab Euroopa Ombudsmani otsustele täiendava legitiimsuse;
- G. arvestades, et Lissaboni lepingu jõustumine lõi õigusliku aluse niisuguste ELi institutsioonide, organite ja asutuste haldusmenetluse ühiseeskirjadele, keda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 298 kohaselt „abistab nende ülesannete täitmisel avatud, tõhus ja sõltumatu Euroopa halduskorraldus”, ning mõjutab Euroopa Ombudsmani tööd muu hulgas tänu Euroopa välisteenistuse loomisele ja asjaolule, et Euroopa Ülemkogust on saanud ELi institutsioon;
- H. arvestades, et haldusomavoli tähendab seda, et avalik asutus ei tegutse kooskõlas kõnealuse asutuse jaoks siduva eeskirja või põhimõttega;
- I. arvestades, et 20. jaanuaril 2010 valis parlament täiskogu istungil Strasbourgis Nikiforos Diamandourose tagasi Euroopa Ombudsmaniks ja 25. oktoobril 2010 andis ta Luxembourgis Euroopa Kohtus ametivande;
- J. arvestades, et 27. septembril 2010 tähistas Euroopa Ombudsmani institutsioon oma viieteistkümnendat aastapäeva; arvestades, et nende viieteistkümnede aasta jooksul on ombudsman vastanud rohkem kui 36 000 kaebusele ja viinud läbi rohkem kui 3800 võimaliku haldusomavoli uurimist;
- K. arvestades, et ombudsman kasutas oma institutsiooni viieteistkümnendat aastapäeva selleks, et algatada oma 2009–2014 ametiajaks uus strateegia; arvestades, et see strateegia keskendub sidusrühmade ärakuulamisele, tulemuste kiiremale saavutamisele, liidu halduskultuuri positiivsele mõjutamisele, sidusrühmadele ja avalikkusele õigeaegse ja kasuliku teabe andmisele ja olemasolevate ressursside kasutamise pidevale ümberhindamisele;
- L. arvestades, et 2010. aastal esitati ombudsmanile 2667 kaebust; arvestades, et võrreldes 2009. aastaga tähendab see kaebuste arvu vähenemist rohkem kui 400 võrra;
- M. arvestades, et 2010. aastal viis ombudsman lõpule 326 uurimist (2009. aastal 318), millest 323 põhinesid kaebustel; arvestades, et keskmiselt lühenes uurimise lõpuleviimisele kulunud aeg 13 kuult 2008. aastal 9 kuuni 2009. ja 2010. aastal; arvestades, et enamik uurimisi viidi lõpule ühe aasta jooksul (66%) ja üle poolte (52%) kolme kuu jooksul;
- N. arvestades, et ombudsman võib alustada omaalgatuslikke uurimisi, kui ta kavatseb volitamata isiku kaebuse alusel uurida võimalikku haldusomavoli juhtumit või kui mõnes institutsioonis näib olevat süsteemne probleem; arvestades, et 2010. aastal lõpetas ombudsman 3 ja alustas 6 omaalgatuslikku uurimist;
- O. arvestades, et 2010. aastal alustatud uurimistest puudutasid 65% Euroopa Komisjoni

(2009. aastal 56%), 10 % Euroopa Personalivaliku Ametit (EPSO), 7% Euroopa Parlamenti, 2% Euroopa Liidu Nõukogu ja 1% Euroopa Liidu Kohut;

- P. arvestades, et enam kui pooltel 2010. aastal lõpetatud juhtumitest (55%) nõustusid asjaomased institutsioonid sõbraliku lahendiga või lahendasid probleemi;
- Q. arvestades, et kui ombudsman avastab juhtumiga tegelemisel võimaluse halduse kvaliteeti parandada, võib ta esitada lisamärkuse; arvestades, et 2010. aastal esitas ombudsman 14 juhtumi puhul kodanikele osutatava teenuse kvaliteedi parandamiseks lisamärkuse (2009. aastal 28);
- R. arvestades, et kriitiline märkus tehakse juhtudel, kui i) asjaomasel institutsioonil pole enam võimalik haldusomavoli kõrvaldada, ii) kui haldusomavolil puudub üldine mõju või iii) kui ombudsman ei pea vajalikuks järelmeetmeid;
- S. arvestades, et kriitiline märkus kinnitab kaebuse esitajale, et kaebus oli põhjendatud ja näitab institutsioonile, milles see eksis, nii et institutsioon saab haldusomavoli edaspidi vältida; arvestades, et viimastel aastatel on kriitiliste märkuste arv pidevalt vähenenud, langes 44 juhtumilt 2008. aastal ja 35 juhtumilt 2009. aastal 33 juhtumini 2010. aastal;
- T. arvestades, et soovitusettepanek esitatakse juhtudel, kui on vajalikud ombudsmani järelmeetmed, kui haldusomavoli on võimalik kõrvaldada või kui haldusomavoli on eriti tõsine või sellel on üldine mõju;
- U. arvestades, et ombudsman tuvastas 2010. aastal haldusomavoli 12% juhtumitest (40); arvestades, et soovitusettepanekute esitamisega saavutas ta neist seitsme puhul positiivse tulemuse;
- V. arvestades, et kui institutsioon või asutus ei vasta soovitusettepanekule rahuldavalt, võib ombudsman esitada Euroopa Parlamendile eriaruande;
- W. arvestades, et eriaruanne kujutab endast äärmist vahendit ja viimast sisulist sammu, mille ombudsman juhtumi käsitlemiseks teeb, sest resolutsiooni vastuvõtmine ja parlamendi volituste teostamine on parlamendi poliitilise tahte küsimused;
- X. arvestades, et 2010. aastal esitas ombudsman parlamendile ühe eriaruande,
1. kiidab Euroopa Ombudsmani esitatud 2010. aasta aruande heaks; õnnitleb ombudsmani tema tagasivalimise puhul 2010. aasta jaanuaris;
  2. võtab teadmiseks uue strateegia, mille ombudsman on oma praeguseks ametiajaks välja töötanud ja mis on tema algatuste ja tegevuse aluseks; märgib, et see strateegia hõlmab muu hulgas pidevat dialoogi kaebuste esitajatega, kodanikuühiskonna esindajatega ja muude sidusrühmadega, hea tava määramist kolleegidega koostöös ja nendega konsulteerides Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaudu, ELi menetluste õiglasemaks ja läbipaistvamaks muutmist ja ELi institutsioonide administratsioonide teeninduskultuuri edendamist;
  3. rõhutab, et läbipaistvus, juurdepääs teabele ja Euroopa kodanike õiguste austamine on

kodanike ja institutsioonide vahelise usalduse säilitamise olulised eeltingimused;

4. on seisukohal, et ombudsmani roll Euroopa Liidu otsustamisprotsesside ja haldusstruktuuri läbipaistvuse ja jälgitavuse suurendamisel on oluliselt kaasa aidanud sellise liidu loomisele, „kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik”, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 1 teises lõigus;
5. tuletab meelde, et Euroopa Ombudsmani institutsioon tähistas 27. septembril 2010 oma viieteistkümnendat aastapäeva; märgib, et nende viieteistkümnede aasta jooksul on ombudsman vastanud rohkem kui 36 000 kaebusele ja tal on olnud suur roll selles, et Euroopa institutsioonid on oma tegevust parandanud ja halduse kvaliteeti tõstnud;
6. märgib, et nende viieteistkümnede aasta kogemus on andnud ombudsmani institutsioonile väga hea ülevaate haldusomavoli suundumustest, süsteemsetest probleemidest ja asutuste struktuursetest nõrkustest, mis võimaldab ombudsmanil asutusi juhendada, et vältida vigade kordamist ja parandada nende töö kvaliteeti ja läbipaistvust;
7. tervitab ombudsmani algatust avaldada regulaarselt uuringuid selle kohta, millised on tema kriitiliste ja lisamärkuste korral olnud ELi institutsioonide järelmeetmed; märgib, et rahuldavate järelmeetmete üldine osakaal 2009. aastal oli 81% (94% lisamärkuste ja 70% kriitiliste märkuste korral); peab seda positiivseks arenguks; on siiski arvamusel, et parandamisruumi jätkub, eriti kriitiliste märkustega seoses; nõuab tungivalt, et institutsioonid teeksid ombudsmaniga koostööd rahuldavate järelmeetmete osakaalu tõstmiseks;
8. tunneb heameelt ombudsmani ning ELi institutsioonide ja asutuste vahelise koostöö üldiselt konstruktiivse iseloomu üle; toetab ombudsmani rolli välise kontrollimehhanismina ja Euroopa Liidu halduse pideva täiustamise väärtusliku allikana;
9. õnnitleb ombudsmani institutsiooni uue logo ja visuaalse identiteedi puhul, samuti aastaaruande uue kujunduse puhul, kiidab ombudsmani institutsiooni läbipaistvuse suurendamise eest, mis on saavutatud, avaldades institutsiooni veebilehel teavet kõigi kaebuste alusel alustatud uurimiste kohta;
10. rõhutab, et kodanikke tuleb paremini teavitada institutsiooni töömeetoditest ja teabesaidist, mis kinnitab ombudsmani rolli läbipaistvust;
11. teeb ettepaneku, et kui ombudsman esitab petitsioonikomisjoni koosolekul oma aastaaruande, peaksid kohal olema mitte ainult Euroopa Komisjoni esindajad, vaid ka vastavate Euroopa Parlamendi, nõukogu ning muude ELi institutsioonide, asutuste, teenistuste ja organite (kes on olnud uurimise, eriaruande, kriitiliste märkuste või ombudsmani võetud muude meetmete objektiks) administratsioonide esindajad, et aruande kohta arvamust avaldada ja arutelu osaleda; nõuab tungivalt, et parlamendi, nõukogu ning muude asjaomaste ELi institutsioonide, asutuste ja organite administratsioonid oleksid edaspidi esindatud koosolekutel, kus ombudsmani aastaaruannet esitletakse ja selle üle arutatakse; on veendunud, et nende osalemine niisugustes aruteludes ning nende seisukohtade jagamine hea halduse ja Euroopa Ombudsmani soovitude ja märkuste tulemusel lahendatud probleemide teemal võib aidata parandada ELi kodanikele pakutatavat

teenust ja institutsioonidevahelist dialoogi ning aidata kaasa tõelise teeninduskultuuri loomisele;

12. kutsub ombudsmani üles hoidma Euroopa Parlamenti kursis arengutega tema suhetes uue Euroopa välisteenistuse ja Euroopa Ülemkoguga;
13. märgib, et 2010. aastal esitasid kodanikud, äriühingud, liidud, valitsusvälised organisatsioonid ja piirkondlikud asutused ombudsmanile 2667 kaebust; märgib, et võrreldes eelneva aastaga tähendab see kaebuste arvu vähenemist enam kui 400 võrra;
14. nõustub, et vastuvõetamatute kaebuste arvu vähenemine võib osaliselt olla seotud ombudsmani veebilehel 2009. aastal kasutusele võetud interaktiivse juhisega, mis aitab kaebuse esitajaid tulemuslikult suunata asutuse juurde, mis nende aitamiseks kõige paremini sobib;
15. julgustab Euroopa Ombudsmani jätkama Euroopa ombudsmanide võrgustiku edendamist, et töötada välja ulatuslik andmebaas ning teavitada ELi kodanikke paremini Euroopa Ombudsmani, riiklike ombudsmanide ja Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni pädevusvaldkondade jaotusest;
16. rõhutab, et ka Euroopa Parlament peab eraldama vahendid petitsioonikomisjoni jaoks sarnase veebiportaali käivitamiseks, et suurendada institutsiooni nähtavust ja läbipaistvust, mis võimaldaks ka sellel üksusel aidata vähendada vastuvõetamatute petitsioonide arvu, samal ajal petitsioonide esitajaid juhendades ja nõustades ning petitsioonide esitamise protsessi tõhusust ja tulemuslikkust suurendades;
17. märgib rahuloluga ombudsmani esitatud kriitiliste märkuste arvu pidevat vähenemist (2010. aastal 33, 2009. aastal 35, 2008. aastal 44 ja 2007. aastal 55); nõustub sellega, et see tõendab, et ELi institutsioonid tegutsevad kaebuste lahendamisel aktiivsemalt ning et ombudsman on tänu oma tulemuslikkusele omandanud kõnealuste institutsioonide silmis legitiimsuse;
18. tunnustab ombudsmani asjaolu puhul, et uurimise lõpuleviimisele keskmiselt kulunud aeg muutub pidevalt lühemaks (umbes 9 kuud 2009. ja 2010. aastal); nõuab, et võetaks kasutusele vajalikud vahendid selle aja veelgi lühemaks muutmiseks, et paremini rahuldada ELi kodanike ootusi;
19. märgib, et 2010. aastal puudutasid 65% ombudsmani alustatud uurimistest Euroopa Komisjoni (219 uurimist); väljendab muret selle näitaja tugeva tõusu pärast (56% 2009. aastal – 191 uurimist) ning palub veel kord volinikul, eelkõige institutsioonidevaheliste suhete ja haldusküsimuste volinikul, võtta meetmeid praeguse olukorra parandamiseks märkimisväärselt ja niipea kui võimalik;
20. võtab teadmiseks ombudsmani mure seoses Euroopa Komisjoni poolt kriitilistele märkustele antud mitterahuldavate vastuste suhteliselt suure arvu pärast (32 vastusest 10); nõustub ombudsmani seisukohaga, et ikka veel tuleb teha palju tööd, veenmaks ametnikke selles, et ombudsmani suhtes kaitseasendi võtmine tähendab nende institutsioonile käestlastud võimalust ja võib ohustada liidu kuvandit tervikuna; nõuab vastamisprotsessi olulist parandamist, mis hõlmab vastuste andmisele kuluva aja vähendamist (eelkõige

ajaliste piirangutega juhtumite korral), samuti niisuguste vastuste andmist, mis on suunatud lahenduse leidmisele ega lähtu kaitsehoiakust; rõhutab, et Euroopa kodanikel on vastavalt põhiõiguste hartale õigus heale haldusele;

21. juhib tähelepanu asjaolule, et 2010. aastal oli ombudsmani uuritud süüdistustest kõige üldisem ELi halduse läbipaistmatus; märgib, et see süüdistus tuli esile 33% kõigist lõpetatud uurimistest ja hõlmas teabe andmisest ja dokumentide avaldamisest keeldumist; jagab ombudsmani pahameelt selle üle, et läbipaistmatusega seotud juhtumite arv on viimaste aastate jooksul järjekindlalt püsinud kõrge;
22. märgib, et 2010. aastal esitas ombudsman ühe eriaruande, mis puudutas komisjoni keeldumist dokumente avaldada ja teha ombudsmaniga koostööd täieliku läbipaistvuse vaimus; tuletab meelde, et 27. oktoobril 2010 võttis parlament vastu petitsioonikomisjoni raporti eriaruande kohta⁴; tuletab meelde, et vastuvõetud resolutsioonis nõutakse, et komisjon annaks Euroopa Parlamendile lubaduse täita tulevikus oma kohustust teha Euroopa Ombudsmaniga lojaalset koostööd;
23. nõuab niisuguse teavituskampaania käivitamist, mille eesmärk on veenda ELi institutsioonide töötajaid ombudsmani valmiduses kuulata ära ja arutada küsimusi ning rõhutada ombudsmani sekkumise eeliseid, et tuua ELi institutsioonide administratsioonid ELi kodanikele lähemale;
24. tuletab meelde, et määrus nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta ELi institutsioonide dokumentidele on kehtinud juba 10 aastat; tuletab meelde, et kõnealuse määruse aluseks olev elementaarne kontseptsioon seisneb selles, et avatus on reegel ja salatisemine erand; märgib, et institutsioonidel on selle kontseptsiooniga endiselt raskusi; on arvamusel, et ELi institutsioonid, asutused, teenistused ja organid peavad järgima seda põhimõtet dokumentide koostamisel ning tagama õige tasakaalu leidmise läbipaistvuse vajaliku ja asjakohase määra ning tegeliku konfidentsiaalsusvajaduse vahel;
25. tuletab meelde, et määruse (EÜ) nr 1049/2001 uuesti sõnastamine on endiselt pooleli; avaldab kahetsust uuesti sõnastamise menetluse vähese edenemise pärast; nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon oleksid avatumad kodanikele ja Euroopa Parlamendile juurdepääsu võimaldamisel dokumentidele ja teabele;
26. julgustab ombudsmani jätkama dokumentidele juurdepääsu põhiõiguse, otsustamisprotsessi läbipaistvuse põhimõtete nõuetekohase rakendamise, kodanikusõbraliku teeninduskultuuri ja ELi institutsioonide, asutuste ja organite proaktiivse suhtumise nõudmist dokumentide avalikku kasutusse andmisega seoses, mis on ELi institutsioonide läbipaistvuse ja vastutuse põhiprintsiip; teeb ettepaneku, et heade tavade näiteid levitatakse ELi kodanike hulgas, et võidelda ELi halduse negatiivse maine vastu ning edendada eri institutsioonide vahelist dialoogi nende halduse kvaliteeti mõjutavate probleemide üle;
27. nõustub ombudsmaniga, et kokkuvõtlik deklaratsioon avaliku teenistuse põhimõtete kohta aitaks kaasa teeninduskultuurile ja suurendaks kodanike usaldust ELi avaliku teenistuse ja institutsioonide vastu; jääb ootama ombudsmani deklaratsiooni avaliku teenistuse põhimõtete kohta, mille üle ta praegu konsulteerib oma liikmesriikide kolleegidega ja muude huvitatud isikutega;

28. teeb ettepaneku, et kõnealust deklaratsiooni avaliku teenistuse põhimõtete kohta levitataks võimalikult laialdaselt ja et see tehtaks ELi kodanikele kergesti kättesaadavaks, et veenda neid ELi pühendumuses niisuguste avalike teenuste kaitsmisele, mis on osa nende igapäevaelust;
29. on siiski seisukohal, et ELi enda halduses haldusmenetluse ühiste siduvate eeskirjade ja põhimõtete vastuvõtmine, mida nõudis juba esimene Euroopa Ombudsman, ning sellega seoses teenuse põhimõtte kasutuselevõtt oleks parim viis püsiva muutuse tagamiseks ELi halduskultuuris, ning ootab seetõttu, et komisjon seaks sel eesmärgil ELi toimimise lepingu artikli 298 alusel määruse eelnõu esitamise esmatähtsale kohale;
30. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ja petitsioonikomisjoni raport nõukogule, komisjonile, Euroopa Ombudsmanile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning liikmesriikide ombudsmanidele või samalaadsetele pädevatele organitele.

SELETUSKIRI

10. mail 2011 esitas Euroopa Ombudsman 2010. aasta aastaaruande Euroopa Parlamendi presidendile Jerzy Buzekile. 23. mail 2011 tutvustas ta aastaaruannet kohtumisel parlamendi petitsioonikomisjoniga, mis on tema institutsiooniga suhtlemise eest vastutav komisjon.

20. jaanuaril 2010 valis Euroopa Parlament oma täiskogu istungil Strasbourgis Nikiforos Diamandourose Euroopa Ombudsmaniks tagasi ja 25. oktoobril 2010 andis ta Euroopa Liidu Kohtus Luksemburgis pühaliku ametivande.

Euroopa Ombudsmani volituste õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 228 ja talle on antud volitus võtta vastu kaebuseid, mis puudutavad Euroopa liidu institutsioonide tegevuses ilmnenuid haldusomavoli juhtumeid⁴. Õigus Euroopa Ombudsmanile kaevata on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 24 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 43. Ombudsmani volitused laienesid Lissaboni lepingu jõustumisega, hõlmates nüüd võimalikku haldusomavoli ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP), sh ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames.

Ombudsmani antud haldusomavoli määratlus, mille on heaks kiitnud Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon, on järgmine: „haldusliku omavoli juhtum esineb, kui ametiasutus ei suuda toimida asutuse suhtes kehtivate kohustuslike reeglite või põhimõtete kohaselt”. Institutsioonide jaoks tähendab see õigusriigi põhimõtte, hea halduse põhimõtete ja põhiõiguste austamise põhimõtete järgimist. Põhiõiguste hartas sisaldub õigus heale haldusele kui ELi kodanike põhiõigus (artikkel 41) ja harta on ELi institutsioonide asutustele siduv.

27. septembril 2010 tähistas Euroopa Ombudsmani institutsioon oma 15. aastapäeva. Nende viieteistkümne aasta jooksul on institutsioon vaadanud läbi enam kui 36 000 kaebust ja lõpetanud enam kui 3800 võimaliku haldusomavoli juhtumi uurimist. Nii paljude kaebustega tegelemise tulemusena on institutsioon kogunud märkimisväärse kogemustepagasi, mis võimaldab ombudsmanil selgelt mõista ELi institutsioonide asutuste haldusomavoli suundumusi, süsteemseid probleeme ja struktuurseid nõrkusi. See võimaldab tal saavutada juhtumite hüvitamise, aidata tõsta ELi halduse kvaliteeti ja toetada hea tava levitamist ja rakendamist.

Ombudsmani 2010. aasta aastaaruandel on uus kujundus ja 2010. aastal võtsid nii Ombudsman kui ka Euroopa ombudsmanide võrgustik endale uue logo. Lugejate arvamusele tuginedes ja kajastamaks institutsiooni uut visuaalset identiteeti ning püüdes samas ressursse parimal võimalikul viisil kasutada, kujundas ombudsman aastaaruande ümber, nii et see ei sisalda enam traditsioonilist sissejuhatust ja kokkuvõtet, vaid selles on nüüd eraldi ülevaade, milles ombudsman tõstab esile möödunud aasta kõige tähelepanuväärsemaid sündmusi. 2010. aastal registreeris ombudsman 2667 kodanike, äriühingute, liitude, valitsusväliste organisatsioonide ja piirkondlike asutuste kaebust (2009. aastal 3098) ja ta menetles neist kokku 2727. 744 kaebustest (27%) kuulus ombudsmani pädevusse. 2010. aastal esitati saadud kaebustest peaaegu 58% interneti kaudu. Ombudsman viis kaebuste alusel läbi 326 uurimist ja alustas kaksteist omaalgatuslikku uurimist.

---

⁴ Käesolevas dokumendis hõlmab mõiste „institutsioon” ka liidu organeid, agentuure ja asutusi.

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivset tulemust, üritades saavutada sõbralikku lahendit, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka asjaomast institutsiooni. 2010. aastal saavutati sõbralik lahend 179 juhtumi puhul. Kui sõbralikku lahendit ei ole siiski võimalik saavutada, siis lõpetab ombudsman juhtumi kas kriitilise märkusega või koostab soovitusettepaneku.

Ombudsman esitab kriitilise märkuse siis kui institutsioonil pole enam võimalik haldusomavoli kõrvaldada, haldusomavolil puudub üldine mõju või ombudsmani poolsed järelmeetmed pole vajalikud. Ombudsman võib samuti esitada kriitilise märkuse, juhul kui ta on seisukohal, et soovitusettepanek ei oleks tulemuslik või juhtudel kui asjaomane institutsioon ei nõustu soovitusettepanekuga, kuid haldusomavoli juhtum ei anna alust eriaruande esitamiseks parlamendile. Kriitiline märkus on siiski kaebuse esitajale kinnituseks, et tema kaebus oli põhjendatud ja selles osutatakse asjaomasele institutsioonile selgelt, milles see eksis, nii et sellist tegevust saaks edaspidi vältida. 2010. aastal esitas ombudsman institutsioonidele kriitilise märkuse ainult 33 juhtumi puhul, mis tähendab vähenemist võrreldes 35 juhtumiga 2009. aastal ja 44 juhtumiga 2008. aastal. Siiski on ombudsman arvamusel, et parandamisruumi on.

Lisamärkuseid, mis on vahend, mida ombudsman kasutab juhtumite puhul, kus ta tuvastab võimaluse halduse kvaliteeti parandada, esitati 14 juhtumi puhul (2009. aastal 28). Ombudsmani lisamärkused pole mõeldud asjaomase institutsiooni kritiseerimiseks, vaid neid tuleks võtta suuniste ja nõuannetena selle kohta, kuidas institutsioon saab teenuse kvaliteeti parandada.

Avalikkuse teavitamiseks ja tagamaks, et institutsioonid saavad oma vigadest õppida, avaldab ombudsman kord aastas oma veebilehel uuringu selle kohta, millised on olnud institutsioonide järelmeetmed pärast ombudsmani kriitilisi märkusi ja lisamärkusi ja samuti kutsub ta selles institutsioone üles reageerima. Viimane, 2009. aastat käsitlev uuring näitas et üldine rahuldavate järelmeetmete osakaal oli 81% (94% lisamärkuste puhul ja 70% kriitiliste märkuste puhul). Ehkki üldine osakaal on hea siis eriti kriitiliste märkuste puhul on parandamisruumi.

2010. aastal tuvastas ombudsman haldusomavoli juhtumeid 12% lõpetatud juhtumitest (40). Ta saavutas kaebuse esitaja jaoks positiivse tulemuse seitsme juhtumi puhul, esitades soovitusettepanekud, millega nõustuti. 2010. aastal esitas ombudsman 16 uut soovitusettepanekut.

Soovitusettepanek esitatakse juhtudel, kui asjaomasel institutsioonil on võimalik haldusomavoli juhtum kõrvaldada või juhtudel kui haldusomavoli on tõsine või sellel on üldine mõju. Soovitusettepaneku esitamise korral on asjaomane institutsioon vastavalt aluslepingule kohustatud saatma ombudsmanile kolme kuu jooksul üksikasjaliku arvamuse.

Kui ELi institutsioon ei vasta soovitusettepanekule rahuldavalt, võib ombudsman koostada ja saata Euroopa Parlamendile eriaruande. Eriaruanne on ombudsmani viimane kõige äärmuslikum vahend ja tähendab viimast sammu, mille ombudsman kaebusega tegelemisel võtab. Alates sellest on parlamendi ülesanne otsustada edasiste sammude, näiteks resolutsiooni koostamise üle. Eriaruanded esitatakse petitsioonikomisjonile, mis on

ombudsmaniga suhtlemise eest vastutav komisjon.

2010. aastal esitas ombudsman parlamendile ühe eriaruande, pärast autode CO₂ heidet käsitlevate dokumentide kättesaadavust puudutava kaebuse uurimist. Eriaruandes osutati, et komisjon ei vastanud soovitusettepanekule peaaegu 15 kuu jooksul, ehkki aluslepingust tulenev tähtaeg on kolm kuud. Samuti jättis komisjon ombudsmanile antud lubaduse täitmata. Need tegematajätmised tähendasid, et komisjon rikkus oma kohustust teha ombudsmaniga lojaalset koostööd. Petitsioonikomisjon koostas ombudsmani eriaruande kohta raporti⁵ (raportöör: Chrysoula Paliadeli, aseesimees), mille parlament võttis vastu 27. oktoobril 2010.

Kaebuste teemade osas tõuseb ombudsmani aastaaruandes selgelt esile avalikkuse juurdepääs ELi institutsioonide dokumentidele ja see oli paljude kaebuste ajendiks. 2010. aastal lõpetatud uurimistest käsitles 33% dokumentide kättesaadavust.

Euroopa Liidu leping kohustab institutsioone töötama nii avalikult kui võimalik, selleks et edendada head valitsemistava ja tagada kodanikuühiskonna osalemine. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõikes 3 ja põhiõiguste harta artiklis 42 on sätestatud institutsioonide dokumentide kättesaadavus. Seda õigust rakendatakse määrusega nr 1049/2001.

Ombudsman on alati jõuliselt kaitsnud ELi dokumentidele juurdepääsu õigust ja ta on korduvalt andnud olulise panuse määruse nr 1049/2001 läbivaatamist käsitlevasse arutellu. 2010. aastal lõpetas ombudsman 22 uurimist, mis käsitlesid määruse nr 1049/2001 kohaldamist puudutavaid kaebusi. Tegelikult sai 2010. aastal parlamendile saadetud eriaruanne alguse juhtumist, mille aluseks oli kaebus dokumentidele juurdepääsu võimaldamisest keeldumise pärast.

Rikkumiskaebuste uurimisel on ombudsmanil samuti õigus hinnata komisjoni analüüside ja järelduste sisu. Ta võib näiteks kontrollida, kas need on mõistlikud, hästi põhjendatud ja kas kaebuse esitajale on küsimust täielikult ja selgelt selgitatud.

2010. aastal sai ombudsman 70% juhtudest kaebuse esitajaid aidata, avades ise uurimise, suunates kaebuse pädevale ELi või riiklikule asutusele või nõustades kaebuse esitajat, kuhu oleks õige pöörduda. Kaebusi, mis pole ombudsmani pädevuses, saavad tihti kõige paremini lahendada riiklikud või piirkondlikud ombudsmanid. 2010. aastal kuulus mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku, mille täieõiguslik liige petitsioonikomisjon on, liikme pädevusse 1435 kaebust. 2010. aastal edastas ombudsman petitsioonikomisjonile 145 kaebust. Veel edastas ta kaebusi (601) komisjonile (176) ja muudele institutsioonidele ja asutustele, sh SOLVITile.

2010. aasta aastaaruandes pööratakse erilist tähelepanu uuele strateegiale, mille ombudsman ja tema personal on koostanud 2009–2014 ametiajaks. Selle eesmärgid on:

- Kuulata sidusrühmi, saades kaebuse esitajatelt tagasisidet, laiendada ja süvendada kontakte ELi institutsioonide ja kodanikuühiskonnaga ja teha kindlaks hea tava.

---

⁵ Raport Euroopa Ombudsmani eriaruande kohta seoses soovituselise projektiga Euroopa Komisjonile kaebuse 676/2008/RT asjus (2010/2086(INI)). Vastuvõetud tekst: A7-0293/2010

- Saavutada kiiremini tulemusi, vähendades uurimiste lõpetamiseks kuluvat aega ja töötades välja lihtsustatud menetlused kaebuste kiiremaks lahendamiseks.
- Mõjutada positiivselt ELi institutsioonide halduskultuuri, aidates parandada halduspraktikat ja keskendudes süsteemsetele probleemidele.
- Anda parema suhtluse kaudu sidusrühmadele ja avalikkusele õigeaegset ja kasulikku teavet.
- Mõelda uuesti läbi ressursside kasutus ja rakendada institutsioonides kõige kõrgemaid haldusstandardeid.

Ombudsmani institutsioon, millel praegu on ametlikult 64 töökohta (20 ametnikku ja 44 ajutist töötajat) ja mille eelarve on umbes 9 miljonit eurot, kavatseb kasutada seda uut strateegiat oma tegevuse aluse ja juhiseks, tagamaks, et ELi kodanikud saavad oma õigusi täielikult realiseerida, ja tugevdamaks ELi halduse kvaliteeti.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	13.7.2011
Lõpphääletuse tulemus	+: 18 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Margrete Auken, Elena Băsescu, Heinz K. Becker, Victor Boştinaru, Peter Jahr, Lena Kolarska-Bobińska, Erminia Mazzoni, Edward McMillan-Scott, Mariya Nedelcheva, Chrysoula Paliadeli, Nikolaos Salavrakos, Jarosław Leszek Wałęsa, Angelika Werthmann, Rainer Wieland, Tatjana Ždanoka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Kinga Göncz, Cristian Dan Preda, Phil Prendergast